

Streszczenie

*Leksyka melioratywna w blogach parentingowych
(na materiale języka polskiego i słowackiego)*

„Albowiem i tu, podobnie jak wszędzie, żaden język nie zdoła wyrazić tego, co byś wyrazić pragnął”^{*} – napisał Antoine de Saint-Exupéry w swojej ostatniej, niedokończonej powieści *Twierdza*, czym podsumował istotę emocji. Są one bowiem czymś, co się przeżywa, odczuwa i chociaż nie można ich zmaterializować ani opisać, wywierają znaczący wpływ na język, którym się posługujemy. Pod wpływem emocji człowiek świadomie lub nieświadomie wybiera takie środki językowe, które zdradzają jego stan psychiczny. Silne nacechowanie ekspresywne wypowiedzi matek i ojców prowadzących blogi parentingowe stało się inspiracją do podjęcia badań w zakresie stosowanej w nich leksyki zabarwionej emocjonalnie. Chociaż dorobek naukowy dotyczący kategorii ekspresywności jest obszerny, niniejsza praca przedstawia problematykę z innej perspektywy – przez pryzmat blogów parentingowych w ujęciu konfrontatywnym polsko-słowackim.

Podejmowane tu rozważania są poświęcone leksyce melioratywnej w blogach parentingowych, które są dziennikami internetowymi pisanymi zwykle przez rodziców i dla rodziców. Badania zostały przeprowadzone w nurcie strukturalistycznym i mają charakter systemowy. Ich celem było opisanie pojęcia *melioratywności* i wyrazów melioratywnych w języku, a także ogólne porównanie tendencji do stosowania wartościujących pozytywnie ekspresywizmów przez autorów wybranych blogów. Posłużyło temu opracowanie typologii melioratywów na podstawie opisu konfrontatywnego polskich i słowackich leksemów łagodzących stosowanych przez autorów blogów rodzicielskich.

Praca składa się z dwóch zasadniczych części – teoretycznej i praktycznej, które obejmują kolejne rozdziały i podrozdziały. Rozdział pierwszy przedstawia stan badań nad leksyką ekspresywną w krajach zachodnio- oraz wschodniosłowiańskich, a także

^{*} A. de Saint-Exupéry, *Twierdza*, tłum. A. Olędzka-Frybesowa, Instytut Wydawniczy Pax, Warszawa 1990, s. 238.

prezentuje najistotniejsze teorie językoznawcze, które stanowiły podstawę metodologiczną do przeprowadzenia niniejszych badań.

Rozdział drugi pt. *Blog i język blogów* przedstawia rozważania na temat blogów, ich typów, a także popularności dzienników internetowych w Polsce i na Słowacji. Scharakteryzowano również blog jako odrębny rodzaj tekstu, stanowiący podstawę do wyodrębnienia egzemplifikacji leksyki melioratywnej do analizy. Blog jest specyficzną formą komunikacji językowej, gatunkiem hybrydowym, łączącym zarówno cechy języka mówionego, jak i pisanego. Scharakteryzowano również język stosowany w tekstach publikowanych na blogach. Rozdział drugi traktuje o blogu, jako nowoczesnym dzienniku internetowym, który ostatnimi czasy wyraźnie zyskał na popularności i jest narzędziem do dzielenia się wiedzą i doświadczeniem, wyrażania opinii i ocen.

Rozdział trzeci, zatytułowany *Ekspresywność a leksyka ekspresywna*, zawiera tło teoretyczne dla przyjętej koncepcji metodologicznej. Zostały w nim zdefiniowane najważniejsze pojęcia dotyczące ekspresywności w języku, a także zaprezentowane funkcjonujące w lingwistyce polskiej i słowackiej typologie ekspresywizmów, na podstawie których zaproponowano własną propozycję klasyfikacji. W tym rozdziale zwrócono uwagę na zagadnienie ekspresywności w odniesieniu do wyrazów potocznych i okazjonalnych, a także podjęto próbę scharakteryzowania niewyodrębnionej dotąd kategorii melioratywności.

Rozważania przedstawione w pierwszych trzech rozdziałach stanowią podstawę teoretyczną dla *Analizy melioratywów w blogach parentingowych*, która została podzielona na część poświęconą blogom polskim oraz część opisującą wyrazy melioratywne, wyekscerpowane z blogów słowackich. W analizie leksykalno-semantycznej, do której wykorzystano wybrane słowniki języka polskiego i słowackiego, przytoczono materiał leksykalny egzemplifikowany przez różne typy melioratywów. Przykłady, które były wątpliwe, opatrzone komentarzami i poświadczeniami z korpusów językowych. Ponadto, zaprezentowano przykłady użycia przez blogerów deminutywów i hipokorystyków, familiaryzmów, wyrazów żartobliwych, eufemizmów, leksyki dziecięcej, a także melioratywnych wyrazów potocznych i okazjonalizmów. Ogólnie przytoczono 63 fragmenty tekstów polskich oraz 68 fragmentów tekstów słowackich, przy czym, w niektórych poświadczeniach wyszczególniono więcej niż jeden melioratyw. Rozdział kończą wnioski z analizy, podsumowujące przeprowadzone badania.

Wyniki analizy pokazują, że w tekstach blogów parentingowych występują różne typy ekspresywizmów. Najliczniejszą grupę melioratywów stanowią wyrazy o ekspresywności eksplicytnej motywowane formalnie, tworzone za pomocą melioratywno-deminutywnych formantów modyfikacyjnych, i są zwykle wyrażone deminutywami i hipokorystykami. Najliczniejsze grupy wyrazów melioratywnych pod względem semantycznym zarówno w języku polskim, jak i słowackim stanowią ekspresywizmy nazywające dzieci oraz nazwy części ciała dzieci. Innymi licznymi grupami semantycznymi są nazwy przedmiotów wykorzystywanych przez dzieci lub w opiece nad dziećmi oraz określenia osób z bliskiego otoczenia dzieci.

Ogólny stopień nacechowania ekspresywnego tekstów polskich i słowackich jest zbliżony, aczkolwiek wybrane blogi polskie często pełniły również funkcję reklamową, co przekładało się na większą staranność językową, a także mniej częste stosowanie wyrazów potocznych i ekspresywnych przez ich autorów. Wykorzystane w analizie blogi słowackie bardziej przypominały elektroniczne dzienniki osobiste, w których autorzy wykazywali wolę ekspresji stosując leksykę nacechowaną emocjonalnie do wyrażania własnych opinii i przeżyć.

Przedstawione w rozprawie badania przyczynią się do wypełnienia istniejącej luki w zakresie opracowań dotyczących leksyki ekspresywnej w ujęciu konfrontatywnym polsko-słowackim, na korpusie zbudowanym z tekstów blogów parentingowych. Mogą stanowić interesujący materiał przykładowy do przeprowadzenia dalszych badań porównawczych, obejmujących nie tylko płaszczyznę semantyczno-leksykalną, ale również inne płaszczyzny językowe, w tym, przede wszystkim system stylistyczny obu języków.